

УДК 94(497.6)(091)

ISSN 2233-1778

АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЈУ

ГРАЂА О ПРОШЛОСТИ БОСНЕ

6
2013

РЕДАКЦИЈА

Андрија Веселиновић, Раде Михаљчић,
Татјана Суботин Голубовић, Ђуро Тошић, Марко Шуица

УРЕДНИК

Раде Михаљчић

Бања Лука
2013

Срђан Рудић*

Историјски институт
Београд

ПОТВРДЕ БРАЋЕ ДРАГИШИЋ ДА СУ ПОДИГЛИ СВОЈ ДЕО ОД ПОКЛАДА САНДАЉА ХРАНИЋА

(I) Дубровник, 1437, 20. април

(II) Хум, 1438, 20. јул

(III) Хум, 1438, 20. јул

(I) Кнез Стефан Драгишић Косача изјављује да је примио од Дубровчана свој део од поклада Сандаља Хранића.

(II) Кнез Радосав Драгишић Косача изјављује да је примио од Дубровчана свој део од поклада Сандаља Хранића.

(III) Остоја Драгишић Косача изјављује да је примио од Дубровчана свој део од поклада Сандаља Хранића.

Сажетак: Браћа Стефан, Радосав и Остоја Драгишић изјављују да су примили свој део од поклада који је Сандаљ Хранић депоновао у Дубровнику. Стефан је свој део поклада преузео 20. априла 1437, а Радосав и Остоја свој 20. јула 1438.

Кључне речи: Стефан Драгишић, Радосав Драгишић, Остоја Драгишић, Драгишићи, Сандаљ Хранић, Косаче, четири куће Косача.

Војвода Сандаљ Хранић је 15. јула 1429, 10. новембра 1429. и 6. фебруара 1431. у Дубровнику оставио депозит у износу од 26.320 дуката, 4266 перпера дубровачких динара и сребра плика 254 литре и четири унче – у сва три случаја је одредио да једна половина уложеног депозита припадне кнезу Вукцу и његовом сину Стефану, а да друга половина буде подељена између четири куће рода Косача. Четири куће Косача у време полагања депозита чинили су: 1. кнежеви Радивој, Радосав и Радич Степковић; 2. кнежеви Иваниш Остојић и Влатко Обрадовић; 3. кнежеви Иван и Сладоје Вуковић; 4. кнез Драгиша Гојсалић. Дакле, одређено је

* Ел. пошта: srdjanrudic@yahoo.com

да свака од четири куће добије по 1/8 депозита, односно по 3290 дуката, 533 перпера и три гроша и сребра плика 31 литру, девет унчи и три аксађе. Ова сума се даље делила у оквиру сваке куће на број мушких глава. Предвиђено је и да у случају да нека од кућа остане без мушког наследника, остале располажу читавим покладом. Синови кнеза Драгише, кнежеви Стефан, Радосав и Остоја подигли су свој део депозита 20. априла 1437. и 20. јуна 1438. На основу суме која је припадала кући кнеза Драгише и сума коју су подигла три његова сина, може се закључити да је подигнуто само 3/5 депозита који је припадао овој кући. Из тога се даље може закључити да је кнез Драгиша имао још два сина која, колико је познато, никада нису подигла свој део депозита.¹

(I)

Потврда кнеза Стефана Драгишића Косаче да је примио свој део од поклада Сандаља Хранића

Дубровник, 1437, 20. април

Опис и ранија издања

Потврда је сачувана у оригиналу и чува се у Државном архиву у Дубровнику. Детаљан опис документа дао је Грегор Чremoшник.² Текст је исписан курзивом у 40 редова, на листу хартије димензија око 30 x 45 цм. Хартија је на неколико места оштећена, тако да су уништени мањи делови текста. Реконструкција оштећених делова извршена је на основу ранијих издања. Потврда је оверена печатом који је налепљен испод текста. На хартији је видљив водени знак. Непосредно испод печата налази се запис: die XX aprilis 1437. Nobilis comes Stipan Dragisich suprascriptus contentus fuit quicquid in presenti eius confessione continetur quod cuicumque ipsam presentanti dari debeat.³ У доњем десном углу је запис написан другом руком: Stepan Dragissich. На полеђини потврде су записи № 254. an. 1437. и № 3 del Pach. III. Руком Никше Звијездића

¹ Ђ. Тошић, *Дио Сандаљевог депозита за побочну грану племена Косача*, Српска проза данас, Косаче – оснивачи Херцеговине, Гацко 2000, 261–268; исти, *Споредна грана племена Косача*, Зборник за историју БиХ 3 (2002) 61–77; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Sarajevo 2009, 67–74.

² G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, GZM, n. s. Istorija, VII (1952) 283–284.

³ Према Чremoшнику, запис је написан руком канцелара Филипа.

записано је име Stiepan Dragisich, након којег је у XVIII веку додато: fa la riceuta della sua porzione del deposito de knez Ygosc. Писар који је забележио запис № 3 del Pach. III. опазио је грешку, прецртао реч Ygosc и додао Sandal 1437. Apr. 20.

Ранија издања: П. Карано-Твртковић, *Србскии споменицы*, 211–213; F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 388–390; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–2, 94–96.

*Текст потврде***

+ Ва име ѡ(ть)ца и с(и)на и светога д(8)ха аминь. Даемо на видиенъе свакомъ8 комъ8 се бѣде достојати или |2| прѣдъ кога изиде сѧи нашъ листъ ѡтворенъ ѡгледати, а или прѣдъ кониемъ царемъ а или прѣ|3|дъ кониемъ кралемъ босаньскимъ а или прѣдъ 5 господъ срьпъ(с)къ а или прѣдъ господъ босань|4|скъ а или прѣдъ господ(8) латиньскъ или прѣдъ кога годие чловѣка сегѧи свѣта врьсте |5| велика а или мала, да е свакомъ8 на знанъе како ѣа кнезь Стѣпанъ Драгишићъ |6| доидохъ (!) 8 дѣбровникъ самъ своимъ главомъ ка многопочтеномъ8 кнезъ8 и власте|7|ломъ и всои ѡпѣ ини⁴ властеломъ дѣбровачцимъ⁵ за мои див поклада, цю намъ |8| ѡстави по себѧе многопочтено споменътѣе славни г(оспо)д(и)нь ми Гандалъ, велики воевода |9| рѣсага босаньскога, и намъ даде кнезь и властеле дѣбровачци мои див реченънога |10| покла⁶ (!) цю бѣше поставиѡ 8 дѣбровачки комъ8нь 8 покладъ, како се 8дръжи 8 15 запи|11|сиехъ, кое е имаѡв славни г(оспо)д(и)нь ми воевода Гандалъ ѡдъ кнеза и властевъ д8|12|бровачцѣхъ 8 врѣме рожаства христовѧ на тисѣтѣ8 и четири ста и два дести |13| и девето лѣто пети на десте дань м(ѣ)с(е)ца июлѧ шесть на десте тисѣтѣ |14| и петъ сѧтъ и шесть десетъ и два дѣката и сребра плика ṛ · и к̄в̄ · |15| литри⁷ и ē · 8начь, и 20 ѡдъ више реченънога поклада даше ми мои див д8|16|катъ · д̄ · ста и · д̄ · д̄ · катъ златѣхъ и · в̄ ·⁸ динара и сребра · т̄ · литре и · д̄ · акьсаже.

** Редакцију издања и превода сва три документа урадила је Татјана Суботин Голубовић.

⁴ Код Миклошича недостаје: властеломъ и всои ѡпѣини.

⁵ Код Миклошича и Стојановића: дѣбровачцѣмъ.

⁶ Код Миклошича: поклада.

⁷ Код Стојановића: литрѣ.

⁸ Код Карано-Твртковића: к.

- 25 |17| И шце <вдъ> поклада кои постави⁹ реченьни
 г(оспо)д(и)нь ми воевода Гандалъ њ време рожаства христова
 |18| тисѡѡ и четири ста и два дести и девето лѣто десети д(а)нь
 м(ѣ)с(е)ца но|19|бриа три тисѡѣ дѡкаты како се ѡдръжи ѡ записиехъ
 кое е имаѡ славни |20| г(оспо)д(и)нь ми воевода Гандалъ вдъ
 кнеза и властев дѡбровачѣхъ и вдъ вѣхъ |21| реченьниехъ трехъ
 тисѡѣ даше ми кнезь и властеле мои див рече|22|ньнога поклада
 ѡ · и · ѣ · дѡкаты златѣхъ.
- 30 |23| И шце вдъ поклада цо постави реченьни г(оспо)д(и)нь
 ми воевода Гандалъ ѡ време ро|24|жаства христова на тисѡѡ и
 четири ста и ѡ · и едно лѣто на шесть |25| дань м(ѣ)с(е)ца ферьвара
 како се ѡдръжи ѡ записиехъ кое е имаѡ славни |26| г(оспо)д(и)нь ми
 воевода Гандалъ вдъ кнеза и властев дѡбровачѣхъ шесть тисѡѣ
- 35 |27| и седамь сать и петъ десеть и всамь дѡкаты и сребра плика ѡ · ѡ ·
 ли|28|трѡ и еднѡ на десте ѡнчѡ шце динари четири тисѡѣ и двие
 стѣ |29| и шесть десеть и шесть пер[ь]пер[ь] и вдъ више реченьнога
 поклада |30| даше ми кнезь и властеле дѡбровачи мои див дѡкаты
 ѡ · и · ѡ · и ѡ · дѡкаты |31| златѣхъ и динара ѡ · и · ѡ · пер[ь]пер[ь] и ѡ ·
 40 динара и сребра ѡ · литре и ѡ · ѡнче и ѡ · |32| акьсаже.
- |33| И шце говорѡ како самь и згоре рекаѡ да е свакомѡ чловѣкѡ
 на видѣнье да примихъ |34| вдъ многочтенога кнеза и властев и
 все ѡпѣине властев дѡбровачѣхъ |35| вась мои див поклада ѡ мое
 рѡке како се на пѡнѡ вдъ вѣхъ поклада |36| ѡдръжи а подьписано
 45 ѡ записиехъ кое е имаѡ славни г(оспо)д(и)нь ми воевода Гандалъ |37|
 вдъ кнеза и властев и все ѡпѣине дѡбровачке. И за веѣ вѣрованье
 |38| печатисмо вѣ листь подь нашѡ печать. Я ѡписа се ѡ време
 рожаства хри|39|стова на тисѡѡ и четири ста и ѡ · и ѡ · лѣто
 м(ѣ)с(е)ца априла на два дести |40| дни. Я ѡписа Прибисавь дитакъ
 50 по рѣчи кнеза Стѣпана Драгишиѣа.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа амин. Дајемо на знање свакоме
 кога се тиче или пред ким се нађе овај наш лист отворен да га погледа,
 или пред којим царем, или пред којим краљем босанским или пред
 господом српском или пред господом босанском или пред господом
 латинском или пред икојим човеком овога света великим или малим,

⁹ Речи кои постави уписане су накнадно изнад реда.

H. B. del Arch. III.

Aiapuy Jungifich
fa la cuenta de las duas porquene
de Donato de Lico ~~San~~ Jan.
Cal. 1427 Apr. 20.

1088. C. P. No 254.
an. 1437

да је свакоме на знање како ја кнез Степан Драгишић дођох лично у Дубровник ка многопоштованом кнезу и властели и свој Општини властеоској дубровачкој за мој део поклада што нам је за собом оставио за многопоштовани спомен славни господин ми Сандаљ, велики војвода Русага босанског. И даде нам кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада што беше положио у Дубровачкој општини у поклад, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле дубровачке, 15. јула 1429. године од рођења Христовог – 16.562 дуката и сребра плика 122 литре и пет унчи. И од више поменутог поклада даше ми мој део дуката 414 дуката златних и два динара и мој део сребра три литре и четири аксаће.

И још од поклада који положи поменути господин ми војвода Сандаљ 10. новембра 1429. године од рођења Христовог – 3000 дуката, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле дубровачке, и од ове поменуте три хиљаде даше ми кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада – 75 дуката златних.

И још од поклада што положи поменути господин ми војвода Сандаљ 6. фебруара 1431. године од рођења Христовог, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза, властеле дубровачке – 6758 дуката и сребра плика 131 литра и 11 унчи и још динара 4266 перпера; и од вишепоменутог поклада даше ми кнез и властела дубровачка мој део – 168 дуката златних и динара 106 перпера и седам динара и сребра три литре и три унче и три аксаће.

И још изјављујем, како сам и горе рекао, да је сваком човеку на знање да примих на руке од многопоштованог кнеза и властеле и све Општине властеоске дубровачке сав мој део поклада у потпуности од ових поклада како је одређено, а забележено у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке. И за веће веровање печатисмо овај лист нашим печатом. А записа се 20. априла 1437. године од рођења Христовог. А записа дијак Прибисав по заповести кнеза Стефана Драгишића.

(II)

Потврда кнеза Радосава Драгишића Косаче да је примио свој део од поклада Сандаља Хранића

Хум, 1438, 20. јул

Опис и ранија издања

Потврда је сачувана у оригиналу и чува се у Државном архиву у Дубровнику. Детаљан опис документа дао је Грегор Чремошник.¹⁰ Текст је исписан курзивом у 33 реда на листу хартије димензија око 30 x 45 цм. Хартија је на неколико места оштећена, тако да су уништени мањи делови текста. Реконструкција оштећених делова извршена је на основу ранијих издања. Потврда је оверена печатом који је налепљен испод текста. На хартији је видљив водени знак. Писар је документ написао по узору на потврду кнеза Стефана Драгишића. Најпре је црним мастилом, вероватно код куће, написана признаница, при чему су остављене празнине на местима где је требало унети суму коју је Радосав имао да прими. Ти делови текста су унети накнадно, светлијим мастилом, у Дубровнику. Писар није баш увек умео добро да оцени колико празног простора треба да остави. На неколико места је и погрешно приликом уписивања цифара, па је био принуђен да врши исправке. На полеђини потврде налазе се записи: № 7 del Pac. III.; № 257. an. 1438; Radosav Dragiscich dichiara di aver ricevuto la sua porzione del deposito di Sandal. 1438 Lugh. 20.; као и записи Никше Звијездића: Radosav Dragisich и **Записъ Радосава Драгишика**. На полеђини ове потврде налази се и запис + **ва име** – делује као да је писар почео потврду да пише на овој страни хартије, али се из неког разлога предомислио и записао је на другој страни.

Ранија издања: П. Карано-Твртковић, *Србскии споменици*, 213–215; F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 391–392; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–2, 96–97.

¹⁰ G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 284–285.

Текст потврде

+ Ва име шца и сина и светагоу дѣха аминь. Даемо на видиник
всакомѣ, комѣ се вѣде до|2|стоѣти или прѣдѣ кога изиде саи нашъ
листь шдѣтворень шгледати, али прѣдѣ конемь |3| царемь а или
прѣдѣ крала босаньскога а или прѣдѣ господѣ срьпскѣ а или прѣдѣ
5 господѣ боса|4|ньскѣ¹¹ или прѣдѣ господѣ латиньскѣ или прѣдѣ
коєга човѣка сегли свѣта врьсте велика |5| а или мала, да е всакомѣ
на знаньє, какоу ѣа¹² Радосавъ Драгишићъ Косача доидохъ ѣ
Дѣбровникъ |6| самъ своимъ главомъ ка многошпочтеномѣ кнезѣ и
властеломъ и всои шпѣкинѣ властеломъ |7| дѣбровачциемъ за мои див
10 поклада, що намъ шстави по себиє многошпочтеномъ споменѣтиє |8|
славни господинъ ми Гандалъ, велики воевода рѣсага босаньскога,
и намъ даде кнезъ и вастеле (!) |9| дѣбровачци мои див реченога
поклада, щоу биеше поставиш ѣ дѣбровачки комѣнь ѣ покладѣ |10|
како се ѣдръжи ѣ записиєхъ, коє к имау славни господин ми воевода
15 Гандалъ шдѣ кнеза и властеш |11| и све шпѣкиє дѣбровачке ѣ врьеме
рошѣства христова на ч̄· и ·ѣ· и к̄· и ·ѣ· лѣтов, на еї· дни |12|
мѣсеца ишлиѣ сї̄.¹³ тисѣѣа и е̄· сать и ѣв̄· дѣката и сребра плика
рѣкв̄· литрѣ и е̄· значь, |13| и шдѣ више реченога поклада даше ми
мои див дѣкатъ ѣд̄· дѣкатъ и в̄.¹⁴ динара |14| и сребра мои див т̄·
20 литре и д̄· ак[ь]саже.
|15| И шцѣ шдѣ поклада, кои постави речени господин ми
воевода Гандалъ ѣ вриеме рошѣства христова наа |16| ч̄ѣкѣ· лѣтов,
на і̄· д[а]нь мѣсеца новебраа т̄· тисѣѣе дѣкатъ, како се ѣдръжи
ѣ записиєхъ, коє |17| имау славни господин ми воевода Гандалъ
25 шдѣ кнеза и властеш(ш) и све шпѣкиє дѣбровачке, и шдѣ овѣхъ |18|
речениєхъ трехъ тисѣѣаа даде ми кнезъ и вастеле дѣбровачци мои
див реченога поклада |19| ѣ· и е̄· дѣкатъ.
|20| И шцѣ шдѣ поклада, щоу постави речени господин ми
воевода Гандалъ ѣ врьеме рошѣства христова |21| на ч̄ѣ· и л̄а·
30 лѣтов, на с̄· дни мѣсеца фебраа, како се ѣдръжи ѣ записиєхъ, коє
к имау славни |22| господин ми воевода Гандалъ шдѣ кнеза, властеш

¹¹ Код Миклошича је после речи босаньскѣ додато а.

¹² Код Карано-Твртковића: ѣа.

¹³ Код Миклошича недостаје s.

¹⁴ Код Карано-Твртковића, Миклошича и Стојановића: к.

- и све шпѣкине дѣбровачке, ꙗ̄ · тисѣѣ ꙗ̄ · сать |23| ꙗ̄ · и ꙗ̄¹⁵ дѣкати
и сребра плика ꙗ̄ · литрѣ и ꙗ̄ · љначь и шче динара ꙗ̄ · тисѣѣ и
ꙗ̄ · стѣ и ꙗ̄ · |24| и ꙗ̄ · пер[ъ]перь, и шдѣ више реченога поклада даде
35 ми кнезь и властеле дѣбровачци |25| мои див, дѣкати ꙗ̄ · и¹⁶ ꙗ̄ · и
ꙗ̄ · динари и шче ми даше мои див динари ꙗ̄ · и ꙗ̄ · |26| перьперь
ꙗ̄ · динари и шче ми даше мои див сребра ꙗ̄ · литре и ꙗ̄ · љнче <и> ꙗ̄ ·
ак[ъ]саже.
- |27| И шче говорѣ, како самь и згоре рекаш, да ꙗ̄ · свакомѣ
40 човѣкѣ на видѣ>ник¹⁷, да примишѣ шдѣ |28| многошпочтенога кнеза
и властеш и све шпѣкине властеш дѣбр<о>вачьциешѣ вась мои |29| див
поклада ѣ моѣ рѣке, како се на пѣнѣ шдѣ швѣшѣ поклада ѣдрьжи,
а подьписанов |30| ѣ записиешѣ, коѣ ꙗ̄ · имаѣ славни господин ми
воевода Сандаѣ шдѣ кнеза и властеш и все |31| шпѣкине дѣбровачке.
- 45 И за веѣ вѣрованьѣ печатисмов швѣ листѣ подѣ нашѣ печатѣ. |32|
ѣ ѣписан се ѣ врѣме рошѣства христова на чѣ · и ꙗ̄ · <л>ѣтов, на ꙗ̄ ·
дни мѣсеца и ѣ · |33| ѣ ѣписан Бѣкманѣ Юговѣѣ по рѣчи више
реченога кнеза Радосава.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа амин. Дајемо на знање свакоме
кога се тиче или пред ким се нађе овај наш лист отворен да га погледа, пред
којим царем, или пред краљем босанским или пред господом српском или
пред господом босанском или пред господом латинском или пред икојим
човеком овога света великим или малим, да је свакоме на знање како ја
Радосав Драгишић Косача дођох лично у Дубровник ка многопоштованом
кнезу и властели и свој Општини властеоској дубровачкој за мој део
поклада што нам је за собом оставио за многопоштовани спомен славни
господин ми Сандаѣ, велики војвода Русага босанског. И даде нам кнез
и властела дубровачка мој део поменутог поклада што беше положио у
Дубровачкој општини у поклад, како се налази у записима које је имао
славни господин ми војвода Сандаѣ од кнеза и властеле и све Општине
дубровачке, 15. јула 1429. године од рођења Христова – 16.562 дуката и
сребра плика 122 литре и пет унчи. И од више поменутог поклада даше

¹⁵ Код Миклошича и Стојановића: и ꙗ̄ · ꙗ̄ ·

¹⁶ Код Миклошича недостаје и.

¹⁷ Код Миклошича: видиник.

facsim

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or name, written in dark ink on the left side of the letter.

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or name, written in dark ink on the right side of the letter.

1094
1589

Cl. No. 257.
no. 1438.

ми мој део дуката 414 дуката и два динара и мој део сребра три литре и четири аксађе.

И још од поклада који положи поменути господин ми војвода Сандаљ 10. новембра 1429. године од рођења Христова – 3000 дуката, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Дубровачке општине; и од ове поменуте три хиљаде даше ми кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада – 75 дуката.

И још од поклада што положи поменути господин ми војвода Сандаљ 6. фебруара 1431. године од рођења Христова, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза, властеле и све Општине дубровачке – 6758 дуката и сребра плика 131 литра и 11 унчи и још динара 4266 перпера; и од вишепоменутог поклада даше ми кнез и властела дубровачка мој део – 168 дуката и 24 динара и још ми даше мој део динара 106 перпера и седам динара и још ми даше мој део сребра три литре и три унче и три аксађе.

И још изјављујем, како сам и горе рекао, да је сваком човеку на виђење да примих на руке од многопоштованог кнеза и властеле и све Општине властеоске дубровачке сав мој део поклада, у потпуности од ових поклада како је одређено, а забележено у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке. И за веће веровање печатисмо овај лист нашим печатом. А записа се 20. јула 1438. године од рођења Христова. А записа Вукман Југовић по заповести вишепоменутог кнеза Радосава.

(III)

Потврда кнеза Остоје Драгишића Косаче да је примио свој део од поклада Сандаља Хранића

Хум, 1438, 20. јул

Опис и ранија издања

Потврда је сачувана у оригиналу и чува се у Државном архиву у Дубровнику. Документ је описао Грегор Чремошник.¹⁸ Текст је исписан курзивом у 36 редова на листу хартије димензија око 30 x 45 цм. Хартија је на неколико места оштећена, тако да су уништени мањи делови текста.

¹⁸ G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 285.

Реконструкција оштећених делова извршена је на основу ранијих издања. Потврда је оверена печатом који је налепљен испод текста. На хартији је видљив водени знак. Документ је оштећен на пар места. Потврда је настала на исти начин као документ Радосава Драгишића, али је овом приликом био пажљивији, тако да није грешио приликом писања цифара. На полеђини су записи: № 5 del Pach IX.; № 256. an. 1438.; као и записи Никше Звијездића: *Hostoia Dragisich* и *Записъ Ђсток Драгишика*.

Ранија издања: Љ, Стојановић, *Повеље и писма* I–2, 97–98 (само разлике у тексту).

Текст потврде

+ Ва име ѡца и сина и светагоу д(8)ха аминь. Дамоу (!)
 на видиньє коуѡ се вѡде достоѣти или |2| прѣдѣ кога изиде саи
 нашѣ листѣ ѡтворень ѡгледати, али прѣдѣ коиемѣ царемѣ али |3|
 прѣдѣ краља босаньскога а или прѣдѣ господѡ српьскѡ а или прѣдѣ
 5 господѡ босаньскѡ или прѣдѣ |4| господѡ латиньскѡ или прѣдѣ коєга
 годѣ човѣка сега свѣта врѣсте велика или мала |5| да ꙗ всакомѡ на
 знаньє, какоу ѣа Ѣстоѣ Драгишиѣ Косача доидохѣ ѡ Дѡбровникѣ
 самѣ |6| своумѣ главоумѣ ка многоупочтеномѡ кнезѡ и властеломѣ
 и свои ѡпѣкиѣ властеломѣ |7| дѡбровачьциемѣ за мои дии поклада,
 10 цо намѣ ѡстави по себиє многоупочтеноу спо|8|менѡтиє славни
 господин ми Сандаль, велики воевода рѡсага босаньскога, и намѣ
 даде кнезѣ |9| и властеле дѡбровачьци мои дии реченога поклада,
 цоу биеше поставиє ѡ дѡбровачки |10| коуѡнѣ ѡ покладаѣ, како се
 ѡдрѣжи ѡ записиєхѣ, коє ꙗ им<ау> славни господинѣ воевода |11|
 15 Сандаль ѡдѣ кнеза и властєу и все ѡпѣкиє дѡбровачке ѡ врѣме
 рошѣства христова |12| на чѡкѡ · лѣтоу, на ѣ · дни мѣсеца июлиѣ
 · ѡ · тисѡѣ и ѣ · сать и · ѡв · дѡката |13| и сребра плика · рѡв · литрѣ
 и ѣ · значѣ, и ѡдѣ више реченога поклада даше ми |14| мои дии
 дѡкати · ѡд · дѡкати и ѣ динара |15| и сребра мои дии · т · литре и · д ·
 20 ак[ь]саже.

И ѡцѣ ѡдѣ поклада, кои постави речени госпо|16|дин ми
 воевода Сандаль ѡ врѣме рошѣства христова на чѡкѡ · лѣтоу,
 на · т · дни мѣсеца но|17|вєбра · т · тисѡѣ дѡкати, како се ѡдрѣжи ѡ
 25 записиєхѣ, коє ꙗ имау славни господин ми |18| воевода Сандаль ѡдѣ
 кнеза и властєу и все ѡпѣки(н)є дѡбровачке, и ѡдѣ ѡвѣхѣ реченѣхѣ

N° 256
topo an. 1438.
1083

topo in d'angstis

REFUTAT ~~corroborat~~ ~~spat~~
ANNUS

N° 256. 1438. IX.

|19| трехъ тисѣѡ даде ми кнезь и властеле дѣбровачьци мои див реченога поклада дѣкати |20| ѿ. и ѿ. дѣкати.

30 |21| И шце вѣдъ покладаа шов постави речени господин ми воевода Сандаль ѿ вѣме рошества хри|22|стова на чѣла. лѣтов, на ѿ. дни мѣсеца фебрара, како се ѿдръжи ѿ записиехъ |23| коѣ ꙗко имав славни господин ми воевода Сандаль вѣдъ кнеза и властев и вѣдъ все шпѣине |24| дѣбровачке, ѿ. тисѣѡ и ѿ. сати и ѿ. дѣкати и сребра плика рѣла. литрѣ и ѿ. значь |25| и шце динара ѿ. тисѣѡ и ѿ. стѣ и ѿ. и ѿ. пер[ь]перь, и вѣдъ више реченога поклада 35 |26| даде ми кнезь и властеле дѣбровачьци мои див, дѣкати ѿ. и ѿ. и ѿ. дѣкати |27| и шце ми даше мои див динара ѿ. и ѿ. пер[ь]перь ѿ. динари |28| и шце ми даше мои див сребра ѿ. литре и ѿ. значе <и> ѿ. ак[ь]саже.

40 |29| И шце говорѣ, како самъ и згоре рекав, да ꙗко свакомѣ човѣкѣ на видѣньѣ, да прим[и]хъ |30| вѣдъ многошпочтенога кнеза и властев и све шпѣин(е) властев дѣбровачьциехъ |31| васъ мои див покладаа ѿ моѣ рѣке, како се на пѣн(ѣ) вѣдъ вѣвѣхъ покладаа ѿдръжи |32| а подѣписанов ѿ записиехъ, коѣ ꙗко имав славни го(с)подин ми воевода Сандаль |33| вѣдъ кнеза и властев и све шпѣине дѣбровачке. 45 |И за вѣк(е) вѣрованьѣ печатисмов |34| вѣвѣ листъ подѣ нашѣ печать. ѿ. ѿписа се ѿ вѣме рожаства христова на чѣла. и ѿ. |35| лѣтов, на ѿ. дни мѣсеца ивѣлѣ. ѿ. ѿписа Вѣкма(нь) Юговѣѣ по рѣчи Сѣстоѣ |36| Косаче.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа амин. Дајемо на знање свакоме кога се тиче или пред ким се нађе овај наш лист отворен да га погледа, пред којим царем, или пред краљем босанским или пред господом српском или пред господом босанском или пред господом латинском или пред икојим човеком овога света великим или малим, да је свакоме на знање како ја Остоја Драгишић Косача дођох лично у Дубровник ка многопоштованом кнезу и властели и свој Општини властеоској дубровачкој за мој део поклада што нам је за собом оставио за многопоштовани спомен славни господин ми Сандаль, велики војвода Русага босанског. И даде нам кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада што беше положио у

Дубровачкој општини у поклад, како се налази у записима које је имао славни господин војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке, 15. јула 1429. године од рођења Христовог – 16.562 дуката и сребра плика 122 литре и пет унчи. И од вишепоменутог поклада даше ми мој део дуката 414 дуката и два динара и мој део сребра три литре и четири аксађе.

И још од поклада који положи поменути господин ми војвода Сандаљ 10. новембра 1429. године од рођења Христовог – 3000 дуката, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Дубровачке општине; и од ове поменуте три хиљаде даше ми кнез и властела дубровачка мој део поменутог поклада – 75 дуката.

И још од поклада што положи поменути господин ми војвода Сандаљ 6. фебруара 1431. године од рођења Христовог, како се налази у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза, властеле и од све Општине дубровачке – 6758 дуката и сребра плика 131 литра и 11 унчи и још динара 4266 перпера; и од вишепоменутог поклада даше ми кнез и властела дубровачка мој део – 168 дуката и још ми даше мој део динара 106 перпера и седам динара и још ми даше мој део сребра три литре и три унче и три аксађе.

И још изјављујем, како сам и горе рекао, да је сваком човеку на виђење да примих на руке од многопоштованог кнеза и властеле и све Општине властеоске дубровачке сав мој део поклада, у потпуности од ових поклада како је одређено, а забележено у записима које је имао славни господин ми војвода Сандаљ од кнеза и властеле и све Општине дубровачке. И за веће веровање печатисмо овај лист нашим печатом. А записа се 20. јула 1438. године од рођења Христовог. А записа Вукман Југовић по заповести кнеза Остоје.

Дипломатичка анализа

Три потврде браће Драгишић које су предмет овог рада немају неке посебне особености. Реч је о уобичајеним признаницама које су настајале приликом обављања новчаних послова између Дубровчана с једне и владара и властеле из њиховог залеђа с друге стране.

Према анализираним потврдама Стефан је укупно подигао 657 дуката и два динара, 106 перпера и седам динара и сребра плика шест

литара, четири унче и једну аксађу.¹⁹ Исту суму је примио и Остоја. За разлику од њих Радосав је подигао 657 дуката и 26 динара, 106 перпера и седам динара и сребра плика шест литара, четири унче и једну аксађу. Дакле, Радосав је, из непознатих разлога, подигао 24 динара више од своје браће (ова сума је подигнута из Сандаљевог поклада уложеног 6. фебруара 1431).²⁰

Напомињемо да су, према нашем мишљењу, П. Карано-Твртковић, Ф. Миклошич и Љ. Стојановић приликом објављивања потврде Радосава Драгишића (а самим тим и Остоје), у делу који говори о подизању дела поклада од 15. јула 1429, погрешно прочитали један број, односно прочитали су **в** као **к**. Према нашем читању Радосав је из тог дела поклада подигао 414 дуката и два динара, а не 414 дуката и 20 динара како стоји у поменутих издањима.

Потврда кнеза Стефана, које је датирана 20. априла 1437, писана је у Дубровнику, док су потврде његове браће, настале 20. јула 1438, састављене код куће у Хуму. Потврде Радосава и Остоје састављене су по узору на Стефанову, при чему су остављене празнине за упис сума од поклада које су накнадно унете у Дубровнику. Потврда Стефана Драгишића, судећи према начину печатења, вероватно је оверена у Хуму, док су потврде његове браће оверене у Дубровнику.²¹

Браћа Драгишић су приликом овере ових докумената користила исти типар. Печатење је извршено на различите начине. На Стефановој потврди печат је причвршћен траком широком 4 мм, која је провучена са полеђине кроз два прореза међусобно удаљена 1,5 цм. Восак је наливен на саставу крајева трака на лицу, преко њега је положен четвороугли папир димензија око 6,3 x 5,2 цм на који је ударен типар. Признанице Радосава и Остоје печатење су на дубровачки начин. У оба случаја, у папир су са два уреза урезани мали троуглови, код Радосава три, а код Остоје два, њихови врхови су савијени у вис и на њих је потом наливен восак. На восак је положен четвороугли комад влажног папира на који је ударен типар. Типар пречника око 1,5 цм садржи само један испупчен круг без икаквог натписа, док се у пољу налази представа грифона у

¹⁹ Сачуван је и нотарски запис о Стефановом подизању свог дела новца који незнатно одступа од суме из анализираних потврде: *Et quinto suprascriptus Stiepan habere debent ducatorum 657 grossos 26, argentum libras 6, onzis 4, sagis 1 et yperperos 106 grossos 7. E. Kurtović, Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača, 72, нап. 240.*

²⁰ Упореди: Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača, 71–74.*

²¹ G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka III, 283–285.*

покрету који у предњој левој шапи носи гранчицу.²² Према мишљењу Пава Анђелића коришћени типар је вероватно служио као печатни прстен.²³

Просопографски подаци

Стефан, Радосав, Остоја Драгишић, I 105 (страна), 8 (ред у издању); 106, 50; II 109, 7; 110, 48; III 112, 7; 113, 47–48 – кнежеви и синови Драгоша Гојсалића. Припадали су једној од четири куће из споредне гране лозе Косача. Једини сачувани подаци о њима тичу се послова везаних за подизања свог дела од поклада Сандаља Хранића. Кнез Драгош је имао још два, именом непозната, сина.

Литература: Ђ. Тошић, *Дио Сандаљевог депозита за побочну грану племена Косача*, 261–268; исти, *Споредна грана племена Косача*, 61–77; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, 69–74.

Прибисав, I 106, 49 – дијак у служби Косача. Из писма Сандаља Хранића од 3. августа 1430. године сазнајемо да му је отац био поп Милоје (*писа прибисавъ дикакъ синъ попа милога*). Децембра 1437. године помиње се у дипломатској служби Стефана Вукчића.

Извори: Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 332; I–2, 96.

Литература: Г. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 280, 284; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, 385–386.

Вукман Југовић, II 110, 47; III 113, 47 – кнез и властелин Стефана Вукчића Косаче. У изворима се помиње између 1438. и 1454. године. Обављао је новчане, судске, дипломатске и управне послове за херцега Стефана.

Литература: Р. Михаљчић, *Југовићи*, Јунаци косовске легенде, Сабрана дела VI, Београд 2001, 112–114.

²² Г. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka* III, 283, 285; Р. Anđelić, *Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine*, Сарајево 1970, 72. Алекса Ивић је сматрао да је реч о представи „курјака у положају напада“. А. Ивић, *Стари српски печати и грбови*, Нови Сад 1910, 35, табла VIII, бр. 49.

²³ Павао Анђелић је указао на могућност да је грифон са печата Драгишића идентичан са лавом на знамењу Стефана Вукчића Косаче и његових синова. Сматрао је и да је печат браће Драгишић прво поуздано сведочанство о постојању знамења у роду Косача. Р. Anđelić, *Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine*, 72–73, 76, 102.

Srdan Rudić

Institut d'Histoire

Belgrade

**ACTES DES FRERES DRAGISIC ATTESTANT QU'ILS ONT
RETIRE LA PART QUI LEUR REVENAIT DE L'HERITAGE DE
SANDALJ HRANIĆ**

(I) Dubrovnik, 1437, 20 avril

(II) Hum, 1438, 20 juillet

(III) Hum, 1438, 20 juillet

Résumé

Le voïvode Sandalj Hranić a, par trois reprises, confié un dépôt à Dubrovnik, le 15 juin 1429, le 10 novembre 1429 et le 6 février 1431, en précisant que la moitié du dépôt devait revenir au knez Vuk et à son fils Stefan, et la seconde moitié, être répartie entre quatre maisons de la famille des Kosače. Il était prévu que chacune des «quatre maisons» recevrait 1/8 du dépôt. Cette somme étaient ensuite répartie au sein de chaque maison en fonction du nombre de membres de sexe masculin. Les knez Stefan, Radosav et Ostoja, fils du knez Dragoša Gojsalić, qui constituaient une de ces maisons ont retiré leur part du dépôt le 20 avril 1437 et le 20 juin 1438. Sur la base de la somme qui revenait à la maison du knez Dragiša et de celle qui a été retirée par ses trois fils, il est possible de conclure que seuls les 3/5 du dépôt revenant à cette maison ont été retirés. Le knez Dragiša avait deux autres fils qui, pour autant que l'on sache, n'ont jamais retiré leur part du dépôt.

Mots-clés: Stefan Dragišić, Radosav Dragišić, Ostoja Dragišić, Dragišići, Sandalj Hranić, Kosače, les quatre maisons des Kosače.